

Ἡ «τῶν πραγμάτων ἀλήθεια»
 γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε,
 Σεβασμιώτατοι Ἀγιοί, Ἀσκητικοί, Ἐκκλησιαστικοί

Τό περιεχόμενο τῆς παρούσας ἐπιστολῆς μου, σχετικά μέ τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν (ΜτΘ), ἀφορᾷ μία ἀναλυτική ἐκθεση γιά ἓνα θέμα ἀρκετά εὐαίσθητο καί συγχρόνως ἐπίκαιρο, γιά τό ὅποιο ἔχουν εἰπωθεῖ πολλά ἀκριβῆ καί ἀναληθῆ, ὀρθά καί λανθασμένα μέ ἀρκετές ἐρμηνευτικές προεκτάσεις, γι'αυτό καί ἔκρινα ὅτι ἔπρεπε, ὡς μέλος τῆς Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς γιά τό ΜτΘ, τώρα πού ὀλοκληρώθηκε μία ἀπό τίς σημαντικότερες φάσεις τοῦ διαλόγου, νά ἐκφράσω μέ πολύ σεβασμό ὀρισμένες σκέψεις μου καί νά ἐπισημάνω κάποια γεγονότα μέ σκοπό ἀφενός νά ἀποδειχθεῖ ἡ «τῶν πραγμάτων ἀλήθεια» γιά τό συγκεκριμένο θέμα καί ἀφετέρου νά διαφωτιστοῦν ὀρισμένες «συσκοτίσεις», οἱ ὁποῖες πλανῶνται καί λειτουργοῦν ἀποπροσανατολιστικά καί οἱ ὁποῖες ἐξυπηρετοῦν ἀποκλειστικά καί μόνο κάποιες ἰδιοτελεῖς σκοπιμότητες.

1. Ἦδη ἀπό τό 2011 εἶχε ἀναπτυχθεῖ ἀπό τό Ὑπουργεῖο Παιδείας μία συστηματική ρητορική γιά ἀλλαγὴ τοῦ χαρακτῆρα καί τοῦ περιεχομένου τοῦ ΜτΘ μέ τήν ἔκδοση νέων προγραμμάτων σπουδῶν στή πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀπό τό ἔτος 2011 κ. ἐξ. συζητοῦσε τό θέμα καί τελικά τόν Ἰανουάριο τοῦ ἔτους 2016 σέ ὑπόμνημά της πρὸς τόν τότε Ὑπουργό Παιδείας: α) δήλωνε τήν διαφωνία της μέ τήν ἀποψη ὅτι τό ὑπάρχον μάθημα ἦταν «κατηχητικό», δηλαδή ὅτι

†

ἀποβλέπει στή δημιουργία πιστῶν, β) τόνιζε ὅτι εἶναι στό πλευρό τῆς Πολιτείας μέ στόχο τή βελτίωση τοῦ μαθήματος μέ κριτήρια ἐπιστημονικά καί παιδαγωγικά καί ὄχι μέ πολιτική στόχευση, καί γ) πρότεινε νά διατηρηθοῦν οἱ παιδαγωγικές κατευθύνσεις καί σκοποὶ τῶν ὑπαρχόντων Προγραμμάτων Σπουδῶν (ΠΣ) καί νά ἐμπλουτιστοῦν μέ ὅσα χρήσιμα (θρησκευολογικά, φιλοσοφικά κλπ) στοιχεῖα εἶχαν τά μέχρι τότε πιλοτικά καί ἤδη ἰσχύοντα-νέα ΠΣ (πρβλ. 158/72/14-1-2016 καί Δελτίο Τύπου Δ.Ι.Σ. 13 Ἰανουαρίου 2016).

Μέ ἀφορμή τό παρόν συνοδικό γράμμα τό Ὑπουργεῖο Παιδείας (161/41/19-2-2016) καλεῖ τήν Ἱερά Σύνοδο ὅπως ὀρίσει Ἐπιτροπή μέ σκοπό τήν παρουσίαση τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τή συζήτηση μέ τήν ἀντίστοιχη Ἐπιτροπή τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας γιά τό ΜτΘ στήν πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση. Παράλληλα συγκαλεῖται ἔκτακτη ΙΣΙ (9-3-2016), ἡ ὁποία κατόπιν Εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Ναυπάκτου κ. Ἱεροθέου, ἀπεφάσισε τήν ἐπιβεβαίωση τῶν θέσεων τῆς Δ.Ι.Σ. (158/72/14-1-2016) γιά τό ΜτΘ καί ἐπιπροσθέτως ἔθεσε καί τρεῖς ἄλλες προϋποθέσεις : α) τήν ὑποχρεωτικότητα τοῦ ΜτΘ, β) τή διατήρηση τῶν ὑφισταμένων ὥρῶν διδασκαλίας καί γ) τόν ὀρθόδοξο προσανατολισμό τοῦ ΜτΘ.

Μέ βάση τήν ἀπόφαση αὐτή τῆς Ι.Σ.Ι. συγκροτήθηκε Ἐπιτροπή προκειμένου νά συζητήσῃ μέ τήν ἀντίστοιχη Ἐπιτροπή τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας γιά το ΜτΘ στήν πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση.

Οἱ συνομιλίες αὐτές δέν εὐδώθηκαν θά ἔλεγα, ὅτι οὔτε κᾶν ξεκίνησαν, ἀλλά ἀντίθετα δημιουργήθηκε ἓνας νέος κύκλος ἀντιπαραθέσεων, ὅταν ὁ τότε Ὑπουργός Παιδείας δημοσιεύει στήν Ἐφημερίδα τῆς

Γ.Μ.Σ

Κυβερνήσεως (13 Σεπτεμβρίου 2016) τις Υπουργικές Αποφάσεις, μέ τις όποιες καθιερώνονται τά νέα Προγράμματα Σπουδών σέ Δημοτικό, Γυμνάσιο καί Λύκειο, καί συγχρόνως δηλώνει ότι «άπό φέτος σέ όλες τις βαθμίδες τής έκπαίδευσης θά εφαρμοστει τό νέο πρόγραμμα του ΜτΘ» (1-9-2016).

Τό τελευταίο αυτό γεγονός προκάλεσε τήν άπό 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2016 Έπιστολή του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών καί Πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου προς τόν Πρωθυπουργό τής Ελλάδος (4896/27-9-2016), μέ τήν όποιαν έπεσήμανε τις εξελίξεις επί του ζητήματος, πρότεινε διάφορες διορθωτικές παρεμβάσεις στό περιεχόμενο των νέων Προγραμμάτων Σπουδών καί τόνισε ότι : «Τό αίτημά μας για άνοικτό καί ουσιαστικό διάλογο παραμένει σέ έκκρεμότητα αλλά μέ προαπαιτούμενα τήν έναρξη του άπό μηδενική βάση».

2. Στίς 5 Οκτωβρίου 2016 συνήλθε σέ Τακτική Συνεδρία ή Ι.Σ.Ι. (4-7 Οκτωβρίου) καί συζήτησε καί πάλι τό ζήτημα σχετικά μέ τό ΜτΘ. Κατά τή συζήτηση κατετέθησαν γνώμες καί άπόψεις άπό πολλούς Συνοδικούς Αρχιερείς καί όμόφωνα άποφασίστηκε νά πραγματοποιηθει συνάντηση του Μακαριωτάτου μέ τόν Πρωθυπουργό συνεδριαζούσης τής ΙΣΙ, μέ σκοπό τήν όλη διαχείριση του θέματος.

Τήν έπομένη τής συνάντησης καί ύστερα άπό τήν ένημέρωση των Μελών τής ΙΣΙ άπό τό Μακαριώτατο άπεφασίστηκε ή έναρξη άμεσου διαλόγου «για τό τρέχον Πρόγραμμα Σπουδών (έ.έ. «Προγράμματα Φίλη») προκειμένου αυτό νά εξετασθει καί έν τέλει νά αξιολογηθει στό τέλος τής σχολικής χρονιάς. Προς τούτο ή Ίεραρχία όρισε Τριμελή έξ Αρχιερέων Έπιτροπή. Η Έπιτροπή έμπλουτίστηκε καί μέ ειδήμονες ώστε άμεσα νά ξεκινήσει ό διάλογος μέ τό Υπουργείο Παιδείας». (πρβλ. Δελτίο

Τύπου 6^{ης} και 7^{ης} Οκτωβρίου 2016) και με σκοπό «τήν υποβολή βελτιωτικῶν προτάσεων ἐπί τοῦ Νέου Αναλυτικοῦ Προγράμματος» τοῦ ΜτΘ (4804/2127/10-10-2016).

Ἡ ΔΙΣ μέ τίς ὑπ' ἀριθ. 4847/2237/17-10-2016 καί 5205/2411/4-11-2016 ἀποφάσεις Της) ἐνέκρινε τήν πρόσληψη ἐμπειρογνομόνων, οἱ ὁποῖοι προέρχονταν ἀπό ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια καί τριτοβάθμια), μέ ειδίκευση στά θέματα τῆς παιδαγωγικῆς, τῆς διδακτικῆς, τῆς δομῆς καί τῆς μεθοδολογίας τῶν ΠΣ, καί ἀπό τούς φορεῖς πού ἐκπροσωποῦν τούς θεολόγους-ἐκπαιδευτικούς. Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά ἐπισημάνω ὅτι πραγματικά ὑπῆρξε μία ἀλλαγὴ ὡς πρὸς τήν ἀρχικὴ ἀπόφαση γιὰ ἔναρξη τοῦ διαλόγου «ἀπὸ μηδενικῆς βάσεως». Ἡ ἐξέλιξη ὅμως τῶν γεγονότων ὀδήγησε τήν Ι.Σ.Ι. τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 2016 στήν ἀλλαγὴ ὡς πρὸς τήν μέθοδο ἐργασίας καί κυρίως ὡς πρὸς τήν βάση συζήτησης, καί δικαίως τέθηκε ἐξαρχῆς τό ἐρώτημα ὡς πρὸς τήν ἐρμηνεῖα διεξαγωγῆς τῆς συζήτησης «ἀπὸ μηδενικῆς βάσης». Τῆ σημασία ὅμως τῆς συγκεκριμένης ἔκφρασης «ἀπὸ μηδενικῆς βάση» σέ συνδυασμό πρὸς τό νέο ἀναλυτικὸ πρόγραμμα σπουδῶν διερμήνευσε ὁ Μακαριώτατος τονίζοντας, ὅτι «ἐπιδιώξή μας εἶναι ἡ κατάργηση τῶν προγραμμάτων τοῦ 2016 μέσα ἀπὸ τίς διορθώσεις καί τήν ἔκδοση ἄλλων, νέων ἀναλυτικῶν προγραμμάτων». Τήν παροῦσα ἐρμηνευτικὴ διευκρίνιση υἱοθέτησε πλήρως καί ἡ Ἐκτακτὴ ΙΣΙ τοῦ Μαρτίου (9-3-2017), ἡ ὁποία, στή βάση τῆς ἀπόφασης τῆς ΙΣΙ τῆς 10 Ὀκτωβρίου 2016 περὶ ὑποβολῆς βελτιωτικῶν προτάσεων «ἐπί τοῦ Νέου Αναλυτικοῦ Προγράμματος»: α) ἐνέκρινε τίς προτάσεις-πορίσματα τῆς ὀρισθείσης ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ ΜτΘ μέ μυστικὴ ψηφοφορία καί κατά πλειοψηφία (ἐπί συνόλου 62 ψηφισάντων εὐρέθησαν 57 θετικὲς ψῆφοι), β)

Τ.Μ.Σ.

ἐξέφρασε τήν ἐμπιστοσύνη Της στά πρόσωπα τῆς Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς καί ὄσων λαϊκῶν ἐπιλεγούν, γ) ἀποφάσισε νά συνεχίσουν καί νά ὀλοκληρώσουν τόν διάλογο γιά τό ΜτΘ μέ βάση τά πορίσματα τῆς Εἰσήγησης τοῦ Σεβασμιωτάτου Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ καί ὄσων προέκυψαν ἀπό τόν διάλογο στήν Ἱεραρχία, τέλος δ) τά ἀποτελέσματα τοῦ διαλόγου θά ἐτίθεντο καί πάλιν ὑπ' ὄψιν τῆς Ἱεραρχίας. (Δελτίο Τύπου 9 Μαρτίου 2017).

3. Μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις ἄρχισε ὁ διάλογος μεταξύ τῆς Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης καί τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς (ΙΕΠ) στή βάση τῶν ἀποφάσεων τῆς ΙΣΙ τῆς 9^{ης} Μαρτίου 2017, δηλαδή γιά :

- α) τή διατήρηση τῆς ὑποχρεωτικότητας τοῦ ΜτΘ,
- β) τή διατήρηση τῶν ὥρῶν διδασκαλίας τοῦ ΜτΘ,
- γ) τή διασφάλιση τοῦ ὀρθόδοξου προσανατολισμοῦ τοῦ ΜτΘ, καί χωρίς τήν ἀλλαγὴ στήν ὀνομασία τοῦ μαθήματος,
- δ) τή διατήρηση σέ χρῆση τῶν παλαιῶν βιβλίων κατά τό σχολικό ἔτος 2016-2017, καί
- ε) τή διεξαγωγή διαλόγου γιά τό «τρέχον πρόγραμμα σπουδῶν, προκειμένου αὐτό νά ἐξετασθεῖ καί ἐν τέλει νά ἀξιολογηθεῖ στό τέλος τῆς σχολικῆς χρονιάς».

Ἔτσι πραγματοποιήθηκαν συνολικά τέσσερις συνεδριάσεις στίς 14/3/2017, 22/3/2017, 3/4/2017 καί 26/4/2017, μέ ἀντικείμενο τήν κατάθεση παρατηρήσεων καί προτάσεων γιά τά ΠΣ τοῦ ΜτΘ.

Οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατέθεσαν γραπτῶς καί ὑποστήριξαν μέ ἐπιμονή, ὑπευθυνότητα καί μέ συνέπεια τήν ἀπόφαση τῆς 9 Μαρτίου 2017 τῆς Ἑκτακτῆς Ι.Σ.Ι.



Θεώρησαν πρώτιστα ότι έπρεπε νά ασχοληθοῦν, σύμφωνα καί μέ τήν απόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὄχι μέ τούς Φακέλους Μαθήματος (ΦΜ) ἀλλά μέ τά Προγράμματα Σπουδῶν (ΠΣ) καί τίς τροποποιητικές διορθώσεις τους, γιατί ἡ ἔκδοση τῶν ΦΜ χωρίς τήν διόρθωση τῶν ΠΣ θά δημιουργοῦσε περισσότερα προβλήματα παρά θά ἔλυνε, ἀφοῦ ἤδη στά ΠΣ εἶχαν διαπιστωθεῖ σοβαρά δομικά καί μεθοδολογικά προβλήματα. Ἐπιπλέον μία ἀνακολουθία μεταξύ ΠΣ καί ΦΜ θά ὀδηγοῦσε σέ περαιτέρω σύγχυση τούς διδάσκοντες ἐνῶ ὁ ΦΜ θά καθίστατο δύσχρηστος καί γιά τόν μαθητή καί γιά τόν διδάσκοντα.

Οἱ τροποποιήσεις στά ΠΣ δέν ἦταν μόνο λεκτικές ἢ ἐννοιολογικές ἀλλά κυρίως δομῆς καί περιεχομένου, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται καί στους ΦΜ, ὥστε νά ἀποφευχθοῦν συγχύνσεις καί θρησκευτικοί συγκρητισμοί.

Ὅλες οἱ γενόμενες διορθώσεις θά ἔπρεπε νά συμπεριληφθοῦν στίς νέες Ὑπουργικές Ἀποφάσεις (ΥΑ) πού θά ἐκδίδονταν.

Παράλληλα πρὸς τήν διόρθωση τῶν ΠΣ ἡ Ἐπιτροπή παρακολουθοῦσε καί τήν εἰσαγωγή τῶν ἀντιστοίχων διορθώσεων στους ΦΜ.

Τά νέα ΦΕΚ δημοσιεύθηκαν, γιά τό ΠΣ Δημοτικοῦ-Γυμνασίου (Φ.Ε.Κ. 2004, τ. Β'/19.06.2017) καί γιά τό ΠΣ τοῦ Γενικοῦ καί Ἐπαγγελματικοῦ Λυκείου (Φ.Ε.Κ. 2105 τ. Β'/ 19.06.2017), μέ τή ρητή ἀναγραφή ὅτι οἱ προηγούμενες Ὑπουργικές Ἀποφάσεις (Φ.Ε.Κ. 2906 τ.Β'/ 13.09.2016 καί Φ.Ε.Κ. 2920 τ. Β'/13.09.2016) καταργοῦνται. Ἐπιτεύχθηκε δηλαδή αὐτό τό ὁποῖο ἐξαρχῆς ἐπεσήμανε ὁ Μακαριώτατος, ὡς πρὸς τήν ἔκφραση «ἀπό μηδενικῆς βάσης», τήν κατάργηση τῶν ΠΣ τοῦ 2016.

Στό σημείο αυτό είναι αναγκαίο νά αναφέρω ότι τόσο τά έκδοθέντα ΠΣ στά προαναφερθέντα ΦΕΚ, όσο καί τό διορθωμένο περιεχόμενο τῶν ΦΜ πού διανέμονται στίς σχολικές μονάδες εἶναι «καρπός συμφωνίας πού προήλθε ἀπό τόν διάλογο μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας μέ τό ΙΕΠ» [(πρβλ. Συνέντευξη Σεβ. Μεσσηνίας στό Kontra Channel «Ἐπί τοῦ πιεστηρίου» (28-3-2018)] καί ὄχι μονομερῶν ἀποφάσεων τοῦ ΙΕΠ, ὅσο καί ἂν αὐτή ἡ διαπίστωση μερικούς δέν τούς ἱκανοποιεῖ!!!

Ἐπίσης στήν Ἑκτακτη ΙΣΙ ὁ Εἰσηγητής Σεβ. Ὑδρας κ. Ἐφραίμ, κατέθεσε ὡς «Παράρτημα» τῆς Εἰσήγησής του (73 σελίδων) ὅπου ἀνέφερε ὅλες τίς ἀλλαγές καί τίς διορθώσεις πού υἱοθετήθηκαν ἀπό τήν κοινή Ἐπιτροπή Ἐκκλησίας καί ΙΕΠ, οἱ ὁποῖες ἐντάχθηκαν στά νέα ΦΕΚ καί συμπεριελήφθηκαν ὡς διορθώσεις καί στούς ΦΜ.

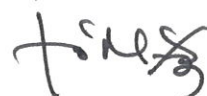
Αὐτό τό ἀποτέλεσμα τῆς κοινῆς ἐργασίας δέν εἶναι ἐπίσης καρπός «συμφωνίας Ἐκκλησίας καί ΙΕΠ ὡς πρὸς τό ΜτΘ»;

4. Ἡ Δ.Ι.Σ. τῆς 6^{ης} Ἰουνίου 2017 ἀποφασίζει τήν σύγκληση τῆς Ἑκτακτῆς ΙΣΙ (τὴν 27 Ἰουνίου 2017) μέ σκοπό τήν ἐνημέρωση τῶν Μελῶν γιά τήν πορεία τοῦ διαλόγου μετά τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας γιά τό ΜτΘ.

Στό Δελτίο Τύπου τῆς ΙΣΙ τῆς 27 Ἰουνίου 2017 περιγράφεται ἀναλυτικότερα τόσο τό ὅλο πλαίσιο, τά ἀποτελέσματα καί ἡ προοπτική τῆς συνέχισης τοῦ συγκεκριμένου διαλόγου «διά τήν παρακολούθηση τοῦ ὑλικοῦ τῶν νέων βιβλίων πρὶν αὐτά τυπωθοῦν».

Εἶναι χαρακτηριστικά τά ὅσα ἐπεσήμανε ὁ Μακαριώτατος στήν συγκεκριμένη Συνεδρία :

«1. Ἡ συζήτησις ἄρχισε ἀπό μηδενική βάση. Τί ἄλλο συμβαίνει μετά τήν «κατάργηση» τῶν Φ.Ε.Κ. Β 2906 καί Β 2920 τῆς 13^{ης} Σεπτεμβρίου



2016 του τ. Υπουργού κ. Φίλη και ισχύ των Φ.Ε.Κ. Β 2104 και Β 2105 της 19ης Ιουνίου 2017 του νυν Υπουργού κ. Γαβρόγλου.

2. Ορθόδοξος χαρακτήρας του μαθήματος.

3. Έγιναν δεκτές παρεμβάσεις, διορθώσεις, προσθήκες, αφαιρέσεις, προτάσεις της Έπιτροπής της Εκκλησίας εις τό ύλικό διδασκαλίας.

4. Τό ύλικό μαθητείας πού θά αποτελέσει τά βιβλία, τά όποια θά χρησιμοποιηθοϋν από τό σχολικό έτος 2018-2019 πρίν τυπωθεϊ, θά τεθεϊ εις τήν διάθεσιν της Εκκλησίας γιά τήν άπαιτουμένη δογματική παρακολούθηση».

Στό σημείο αυτό θά ήθελα νά καταθέσω όρισμένες διευκρινίσεις γιά νά άρθοϋν καί κάποιες παρεξηγήσεις καί παρερμηνείες.

α) Η Έπιτροπή έργάστηκε μέ βάση τίς διορθωτικές προτάσεις του έγγραφου του Μακαριωτάτου πρός τόν Πρωθυπουργό καί τίς ύποδείξεις των έμπειρογνωμόνων της Εκκλησίας, τίς όποίες ένεκρινε ή Δ.Ι.Σ. όμόφωνα καί ή Ι.Σ.Ι. κατά πλειονοψηφία μέ 57 ψήφους. Αύτή ή άπόφαση μέ τίς διορθωτικές παρεμβάσεις άπεστάλη έγγράφως (βλ. Απόφασις της Ίερας Συνόδου της έκτάκτου Ίεραρχίας. Συνεδρία Β' της 9-3-2017 σ.σ. 14) στά μέλη της Τριμελοϋς Έπιτροπής καί δέν είναι « οϋτε έλάχιστες, οϋτε έπουσιώδεις, οϋτε άνεπαίσθητες, οϋτε έπιδερμικές ή λεκτικές» όπως γράφτηκε έπιπόλαια, γιάτί έλαβαν ύπόψη τους τό ήλικιακό έπίπεδο του μαθητοϋ καί κυρίως τήν έπιδιωκόμενη άποτύπωση του «όρθόδοξου προσανατολισμοϋ» του ΜτΘ.

β) Η Έπιτροπή δέν είχε έξουσιοδότηση οϋτε νά ύπερβή τά όσα ή Ι.Σ.Ι. ψήφισε καί ένεκρινε, οϋτε νά άσχοληθεϊ μέ κάτι άλλο, όπως

για παράδειγμα μέ τό παιδαγωγικό καί διδακτικό μοντέλο. Δέν θά μπορούσε καί έξ αντικειμένου νά κάνει κάτι τέτοιο. Ἡ οποιαδήποτε δογματοθεολογική διόρθωση τοῦ περιεχομένου τῶν ΠΣ δέν ἀφορᾷ καί τήν παιδαγωγική καί διδακτική μέθοδο ἀνάλυσης καί παρουσίασης τοῦ περιεχομένου.

γ) Ἡ Ἐπιτροπή ἐργάστηκε μέ συνέπεια, σοβαρότητα, εὐσυνειδησία καί στά πλαίσια μιᾶς διαλεκτικῆς διαπραγματεύσεως. Στήριξε τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας καί προσπάθησε μέ ιδιαίτερη ἐπιμονή μέσα σέ ἀντίξοες συνθηκες νά δημιουργήσει τίς κατάλληλες προϋποθέσεις ὥστε οἱ προτάσεις τῆς Ἐκκλησίας νά ἀποτελέσουν ἀναπόσπαστο μέρος τῆς νέας συμφωνίας μέ τήν Πολιτεία.

Γιά ὅλα αὐτά δέν διεκδικεῖ τό ἀλάθητο ἀλλά δέν μπορεῖ νά ἀποδεχθεῖ καί τίς «φωνές» ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες διαδηλώνουν, ὅτι : «ἡ Ἐπιτροπή ὑποτίθεται ὅτι πῆγε στό διάλογο, δέν πῆρε τίποτε ἤ δέν ζήτησε τίποτε καί συνεφώνησε σέ ὅλα »!!!

δ) Ἡ Ἐπιτροπή δέν ὑπέγραψε τίποτε. Δέν εἶχαμε ἄλλωστε τέτοια ἐξουσιοδότηση. Κατέβαλε ὅμως ἕναν ἀγῶνα, πολλές φορές ἄνισο καί δύσκολο, προκειμένου νά πετύχει τήν υἰοθέτηση καί «ἀποδοχή» τῶν προτάσεων τῆς Ἐκκλησίας στό νέο ΠΣ. Τά σημερινά ΦΕΚ. ἔχουν προσθηκες, ἀφαιρέσεις, διορθώσεις, ἀπαλλείψεις ἀπό κάθε ἄλλο παλαιό ΦΕΚ., γιαυτό καί μιλοῦμε γιά κατάργηση τοῦ παλαιοῦ καί ἔκδοση νέου ΠΣ. Θά πρέπει λοιπόν νά συγκρίνουμε τίς προτάσεις τῆς Ι.Σ.Ι. μέ τό νέο ΦΕΚ. ἐάν ἔχουν υἰοθετηθεῖ καί νά μὴν ἀποδεχόμεθα ἄκριτα τήν παραπληροφόρηση γιά δῆθεν «συγκρητιστικό» περιεχόμενο τῶν νέων προγραμμάτων, ἀφοῦ δέν ὑπάρχει καμμία κατά περιεχόμενο ἀνάλυση στά νέα ΦΕΚ. τῶν ΠΣ, παρά μόνο τίτλοι καί ὀνομασίες καί ὄχι περιεχόμενο. Εἶναι γνωστό ὅμως ὅτι συγκρητισμοί δέν υφίστανται στούς ὅρους, στούς τίτλους καί στίς ἔννοιες ἀλλά μόνο στό περιεχόμενο. Οἱ υἰοθετηθεῖσες τελικές ἀλλαγές